

*I. В. Минчинська,
к. е. н., старший викладач кафедри економіки підприємства,
Університет державної фіскальної служби України
ORCID ID: 0000-0003-2221-7860*

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.9.87

НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*I. Mynchynska,
PhD in Economics, Senior Lecturer of the Department of Enterprise Economics,
The University of the State Fiscal Service of Ukraine*

PREVENTION PATHWAYS OF ENTERPRISES BANKRUPTCY IN THE ANTI-CRISIS STATE REGULATION SYSTEM OF UKRAINE'S ECONOMY

У статті запропоновано науково-методичний підхід до запобігання банкрутству підприємств в Україні. Встановлено співвідношення понять "державне антикризове регулювання" та "державне регулювання банкрутства". Сформовано поняття державного регулювання банкрутства підприємств як складової державного антикризового регулювання.

Запропоновано розглядати систему запобігання банкрутству підприємств як складову державного антикризового регулювання економіки на рівні функціональних підсистем макро- та мікроекономічного рівнів. В якості елементів (напрямів державного регулювання) функціональної підсистеми макроекономічного рівня запропоновано виділяти такі: 1) державне регулювання кризових явищ в економіці в напрямі мінімізації їх негативного впливу на діяльність підприємств (реактивне регулювання банкрутства); 2) державне регулювання економічної діяльності суб'єктів господарювання шляхом створення сприятливого бізнес-середовища їх діяльності (превентивне регулювання банкрутства). Призначенням функціональної підсистеми мікроекономічного рівня є забезпечення відновлення платоспроможності боржника в судових процедурах банкрутства або ефективна його ліквідація, якщо відновлення платоспроможності не є можливим та/або доцільним.

Диференційовано методи (економічні, адміністративні, правові, інституційні) та інструменти (бюджетно-податкові, грошово-кредитні, митні та нормативно-правові; інформаційна, юридична та організаційна підтримка; державні замовлення та контракти; фінансова підтримка підприємств державної форми власності) державного антикризового регулювання в напрямі запобігання банкрутству підприємств.

The article proposes a scientific and methodological approach of prevention business bankruptcy in Ukraine. This approach involves the formation of an enterprise bankruptcy prevention system as part of the state anti-crisis regulation of the economy. Based on the construction of the Euler-Venn diagram, the relationship between the concepts of "state anti-crisis regulation" and "state regulation of bankruptcy" is established. The concept of enterprises bankruptcy state regulation as a component of state anti-crisis regulation is formulated.

The proposed scientific and methodological approach to the enterprise bankruptcy prevention system in Ukraine provides for its formation as a part of state anti-crisis regulation. It is determined that the enterprise bankruptcy prevention should be carried out at two levels of the economic system — macro- and microeconomic levels. The main purpose of the functional subsystem of the macroeconomic level is established. It is to prevent and / or reduce the impact of the economic crisis, improving economic conditions and increasing economic growth. Functional subsystem elements of bankruptcy prevention of enterprises are determined at the

macroeconomic level. The first element involves state regulation of economic crises in direction of minimizing their negative impact on enterprises (reactive crisis management approach). The second is the state regulation of economic activity of economic entities by creating a favorable business environment (proactive crisis management approach). The main purpose of the functional subsystem of the microeconomic level is established. It consists in restoring the debtor's solvency in bankruptcy proceedings or its effective liquidation, if the restoration of solvency is not possible and/or reasonably.

On the basis of the offered scientific and methodical approach methods (economic, administrative, legal, institutional) and tools (budget-tax, monetary-credit, customs, regulatory and legal framework; informational, legal and organizational support; government orders and contracts; financial support of state-owned enterprises) of the state anti-crisis regulation are established.

Ключові слова: криза, економічна криза, державне антикризове регулювання, антициклічне регулювання, банкрутство підприємств, державне регулювання банкрутства підприємств, запобігання банкрутству підприємств, система запобігання банкрутству підприємств.

Key words: crisis, economic crisis, state anti-crisis regulation, anti-cyclical regulation, bankruptcy of enterprises, state regulation of bankruptcy of enterprises, prevention bankruptcy of enterprises, enterprise bankruptcy prevention system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Ринкова трансформація економічної системи в Україні, з моменту набуття нею незалежності, супроводжувалася перманентними кризовими процесами, обумовленими як деструктивним впливом зовнішніх та внутрішніх факторів на її функціонування, так і циклічністю розвитку самої ринкової економіки, що характеризується періодичним виникненням економічних криз. Хоча економічні кризи є різними за природою виникнення, формами прояву та наслідками, проте їх об'єднує, з-поміж іншого, зростання кількості неплатоспроможних і, як наслідок, збанкрутілих підприємств. Банкрутство підприємств у свою чергу зумовлює зменшення обсягів виробництва товарів та послуг, що призводить до падіння ВВП та збільшення імпорту; скорочення кількості робочих місць та зростання рівня безробіття; зменшення обсягів податкових надходжень до бюджету. Тому створення ефективного механізму запобігання банкрутству підприємств у системі державного антикризового регулювання сприятиме підвищенню ефективності національної економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕНІ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Проблематика державного антикризового регулювання розглядалася у працях таких вітчизняних учених, як В. Гейця, Я. Жаліла, О. Задої, О. Маковоз, А. Мельник, А. Олешко, П. Пронози, М. Савченко, В. Хаустової, а також зарубіжних — Е. Бейлі (А. Bailey), Д. Дж. Елліотта (D. J. Elliott), С. Дьянкова (S. Djankov), О. Харта (O. Hart), К. МакЛіш (C. McLiesh), А. Шлейфера (A. Shleifer). Окремі питання банкрутства підприємств в своїх працях розглядали такі вітчизняні науковці: Н. Возіянова, О. Гук, Д. Долбнева, І. Єпіфанова, Ю. Ількова, Н. Носань та Є. Руденко. Серед зарубіжних слід відмітити праці Б. Беккера (B. Becker), С. Гілсона (S. Gilson), Е. Чжан (E. Zhang), Л. Клаппер (L. Klapper) та С. Класенс (S. Claessens).

МЕТА СТАТТІ

Оскільки у роботах зазначених науковців основна увага приділяється теоретичним і практичним аспектам антикризового макроекономічного регулювання або окремим аспектам банкрутства підприємств, комплексного дослідження потребує проблематика запобігання банкрутству підприємств в системі державного антикризового регулювання.

Виходячи з зазначеного вище, метою статті є формування науково-методичного підходу до запобігання банкрутству підприємств на основі формування відповідної системи, що передбачає виокремлення функціональних підсистем регулювання банкрутства на макрота мікроекономічному рівнях. Це дозволить встановити інструментарій запобігання банкрутству підприємств, що сприятиме системності при формуванні теоретичного та практичного підґрунтя вдосконалення державного антикризового регулювання економіки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Проблема кризових явищ в економіці знаходилася у центрі уваги досліджень як зарубіжних так і вітчизняних економістів протягом багатьох років і, враховуючи результати емпіричних спостережень, що дозволяють однозначно стверджувати, що кризи є закономірним явищем ринкової економіки через циклічність характеру її розвитку [2, с. 29], будуть виникати знову і знову, що зумовлює важливість державного антикризового регулювання.

Загалом "криза" (грец. krisis — поворотний пункт) — це "різка зміна звичайного стану речей; злам, загострення становища" [17, с. 343] або "різкий, крутий перелом в будь-чому" [12, с. 325], а під кризою в економіці розуміють "часткову або повну дестабілізацію економічної системи, що проявляється в розбалансуванні підсистем, що її складають, порушенні виробничих зв'язків і механізмів узгодження інтересів, загостренні соціально-економічних протиріч" [19]. Наведемо ще одне визначення економічної кризи: "різке погіршення економічного стану країни, що проявляється в значному спаді виробництва, порушенні виробничих зв'язків, банкрутстві підприємств, зростанні безробіття, і, як підсу-

Таблиця 1. Поняття антициклічного регулювання та антикризового регулювання в наукових публікаціях вітчизняних вчених та довідковій літературі

Антициклічне регулювання		Антикризове регулювання	
Автор	Визначення поняття	Автор	Визначення поняття
В. Сапик	«Цілісна підсистема економічної політики урядів, наднаціональних інституцій і транснаціональних компаній, яка полягає у пом'якшенні негативних наслідків економічних циклів» [16, с. 133]	А. Олешко	«Процес цілеспрямованого впливу органів державного управління на упередження, недопущення та мінімізацію негативних наслідків кризових явищ з метою забезпечення сталого економічного розвитку» [14, с. 4]
С. Мочерний	«Свідомі цілеспрямовані дії держави, корпорацій та наднаціональних органів щодо промислового циклу з метою зменшення глибини циклічних криз, стабілізації господарської кон'юнктури і збільшення темпів економічного зростання» [6, с. 39]	О. Маковоз, А. Глазкова, Є. Кириченко	«Свідомі і цілеспрямовані дії держави (певною мірою і могутніх корпорацій) щодо запобігання або зменшення глибини економічних криз, стабілізації господарської кон'юнктури і збільшення темпів економічного зростання» [7, с. 22]

Джерело: сформовано автором за даними, що наведені в таблиці.

мок — у зниженні життєвого рівня, добробуту населення" [3, с. 860]. Останнє, на нашу думку, більшою мірою відображає форми прояву економічної кризи ніж її сутність. Наявні визначення поняття економічної кризи в наукових джерелах та довідкових виданнях економічного спрямування наводяться з позиції: 1) ситуації небезпеки або загрози для соціально-економічної системи; 2) можливостей переходу системи в новий стан; 3) ситуації порушення рівноваги; 4) зміни системи до оптимізації або знищення [20, с. 41—42].

Загалом погоджуючись з визначеннями економічної кризи, що наведені вище, а також з трактуванням цього поняття іншими науковцями, що здійснювали дослідження в зазначеному напрямі, вважаємо найбільш повним і таким, що відповідає цілям даного дослідження, визначення економічної кризи соціально-економічної системи (макрорівень) О. Маковоз та О. Жарко, що розглядають кризу з позицій можливостей переходу системи в новий стан: "порушення економічних зв'язків та пропорцій, за якого неможливе подальше існування соціально-економічної системи у попередньому вигляді" [8, с. 135].

Існують різні підходи до класифікації видів криз, їх функцій, стадій та наслідків [13, с. 10—25], проте, найбільш важливими з позицій вирішення завдань даного дослідження є класифікація видів кризових явищ на основі таких ознак, як види криз за рівнем виникнення — макроекономічні та мікроекономічні (до інших видів криз за цією класифікаційною ознакою також відносять галузеві, регіональні, світові, глобальні) та за сферою поширення — фінансово-економічні, адміністративно-законодавчі та виробничі (інші види за цією класифікаційною ознакою включають — валютні, політичні, фондові, банківські, екологічні, енергетичні, бюджетні, зовнішньоекономічні, демографічні та інші види криз) [13, с. 15; 15, с. 42—44; 21, с. 11—21].

Для розуміння сутності криз та їх впливу на процеси банкрутства підприємств, поряд з їх типологізацією важливим є встановлення періодів кризового функціонування економіки, оскільки саме в такі періоди спостерігається зростання кількості неплатоспроможних та збанкрутих підприємств [9]. В умовах фактично перманентного кризового стану економіки України протягом 1991—2020 рр., а також на тлі розгортання світової кризи спричиненої впливом пандемії COVID-19, необхідність державного антикризового регулювання в напрямі запобігання банкрутству підприємств очевидна.

Попри наявність значної кількості проведених досліджень присвячених проблемам антикризового регулювання, питання запобігання банкрутству підприємств у системі антикризового державного регулювання, висвітлені не достатньо глибоко. Зокрема, потребує уточнення понятійний апарат антикри-

зового регулювання в сфері запобігання банкрутству підприємств.

У дослідженнях проблематики державного антикризового регулювання розглядаються дві економічні категорії — "антициклічне регулювання" та "антикризове регулювання", які потребують розмежування з позицій цілей даного дослідження (табл. 1).

Виходячи із наведених вище визначень, антициклічне регулювання полягає у залагоджуванні циклічних коливань — у періоди спаду державна політика спрямована на поживлення ділової активності, а у періоди підйому — на стримування, а антикризове регулювання, на противагу антициклічному, — на попередження та мінімізацію негативних наслідків кризових явищ. Отже, запобігання банкрутству підприємств є елементом саме антикризового регулювання економіки.

Крім того, антикризове регулювання може розглядатися у двох аспектах. Перший розглядає антикризове регулювання на мікроекономічному рівні, тобто антикризове регулювання розглядається як функція антикризового управління підприємством з позицій запобігання банкрутству підприємств: "заходи організаційно-економічного і нормативно-правового впливу держави, спрямованого на захист підприємств від кризових ситуацій, запобігання банкрутству підприємств або їх ліквідації у разі неефективного подальшого функціонування" [1, с. 32]. Погоджуємося з думкою А. Олешко, яка зазначає, що таке трактування не відображає сутності зазначеної категорії, оскільки банкрутство підприємств є наслідком кризових процесів в економіці і одночасно закономірним явищем їх економічного розвитку [13, с. 286].

Повертаючись до аспектів розгляду поняття "антикризове регулювання", другий підхід визначає антикризове регулювання як макроекономічну категорію, що являє собою "сукупність дій органів державного управління спрямованих на упередження та захист соціально-економічної системи й окремих суб'єктів ринкових відносин від кризових ситуацій з метою стабілізації і адаптації соціально-економічної системи до умов, що змінюються" [13, с. 99]. В цьому випадку антикризове регулювання, як складова державного регулювання економіки, здійснюється за допомогою інструментів грошово-кредитної, бюджетної, податкової та інших видів економічної політики. Або інше, яке визначає антикризове регулювання як "відносини, які виникають при організаційно-економічному та правовому впливі держави для захисту підприємств від кризових ситуацій, запобігання їх банкрутству або припиненню їх подальшого функціонування" [11, с. 64].

Наведені вище визначення, що відображають антикризове регулювання як макроекономічну категорію, на думку автора, не є повними з позицій державного антикризового регулювання банкрутства підприємств,

Рис. 1. Співвідношення понять державне антикризове регулювання та державне регулювання банкрутства підприємств, сформоване на основі побудови діаграми Ейлера-Венна

Джерело: розроблено автором самостійно.

оскільки перше більшою мірою стосується антикризового регулювання економіки загалом, без виокремлення заходів безпосередньо спрямованих на регулювання діяльності підприємств, що опинилися в кризовому стані, в тому числі і тих, що знаходяться в процедурах банкрутства, а останнє, як визначення поняття державного антикризового регулювання, не розкриває в повній мірі його змісту.

Поняття державного регулювання банкрутства підприємств, як складової державного антикризового регулювання, на нашу думку, має формуватися на основі співвідношення 2 понять: "державне антикризове регулювання" та "державне регулювання банкрутства підприємств" (рис. 1).

Тому сформульовано таке визначення поняття "державне регулювання банкрутства підприємств, як складової державного антикризового регулювання", що відноситься до макроекономічної категорії. Державне регулювання банкрутства підприємств, як складова державного антикризового регулювання — це процес впливу органів державного управління спрямований на запобігання та мінімізацію негативного впливу кризових явищ в соціально-економічній системі на діяльність підприємств та створення умов необхідних для відновлення платоспроможності підприємств або припинен-

ня їх функціонування в процедурах банкрутства. Відповідно, запобігання банкрутству підприємств розглядається нами як особлива форма державного антикризового регулювання, яка полягає в діяльності держави, що спрямована на виявлення та усунення факторів погіршення фінансово-економічного стану та причин банкрутства підприємств та створення економічних, організаційних та інших умов для відновлення платоспроможності підприємств з метою відвернення їх банкрутства.

Регулювання банкрутства підприємств у системі державного антикризового регулювання, на думку автора, повинно здійснюватися на рівні двох функціональних підсистем — підсистеми макро- та мікроекономічного рівнів (рис. 2).

Головне призначення функціональної підсистеми макроекономічного рівня полягає в запобіганні та/або зменшенні впливу економічної кризи на діяльність підприємств та створення умов для активізації підприємницької діяльності завдяки сприятливому бізнес-середовищу. Елементами даної підсистеми є державне регулювання кризових процесів з метою запобігання їх виникненню та/або зменшення глибини та проявів кризових явищ в економіці, як функція реактивного антикризового регулювання та формування сприятливого

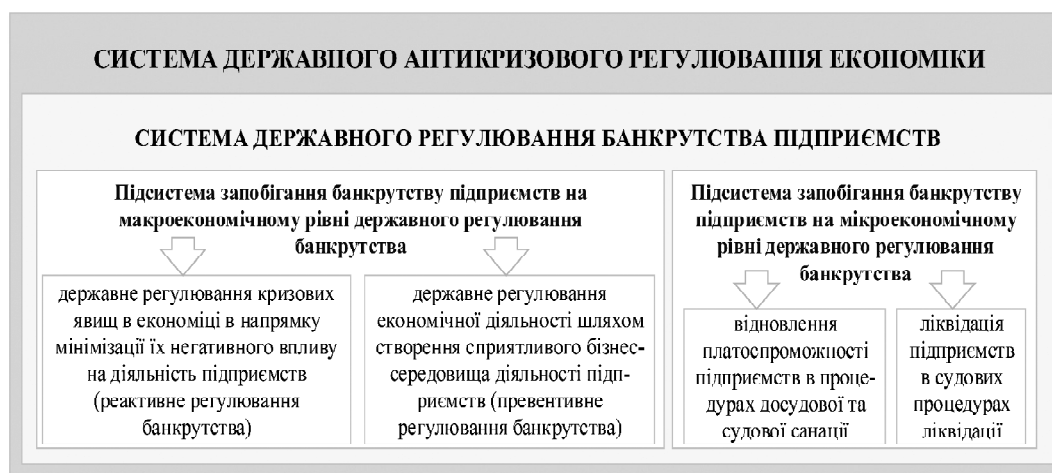

Рис. 2. Підсистеми запобігання банкрутству підприємств у системі державного антикризового регулювання економіки

Джерело: розроблено автором самостійно.

Таблиця 2. Класифікація методів державного антикризового регулювання економіки

Назва класифікаційної ознаки	Види методів
За змістом	Економічні; правові; адміністративні; інституційні
За формами впливу	Прямі; непрямі (опосередковані)
За часом дії	Довгострокові; короткострокові
За часом впливу	Превентивні (випереджувальні); реактивні
За рівнем впливу	Загальнодержавні; регіональні; секторальні (міжгалузеві, галузеві); мікроекономічні; локальні
За масштабами впливу	Протекціоністські; ліберальні

Джерело: сформовано автором за даними [14, с. 6–7].

бізнес-середовища функціонування підприємств, як функція превентивного антикризового регулювання.

Найбільш важливим завданням державного антикризового регулювання на мікрорівні, на нашу думку, є формування ефективної системи вирішення неплатоспроможності підприємств у процедурах банкрутства, що спрямована на збереження бізнесу неплатоспроможного боржника або, в разі неможливості або недоцільності останнього, забезпечення збереження його майна з метою найбільш повного та справедливого повернення заборгованості кредиторам при ліквідації боржника в судових процедурах банкрутства.

Запобігання банкрутству підприємств у системі державного антикризового регулювання повинно здійснюватися на основі встановленої методики. Виходячи із розуміння поняття методики, як сукупності взаємопов'язаних методів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи [17, с. 692], методика запобігання банкрут-

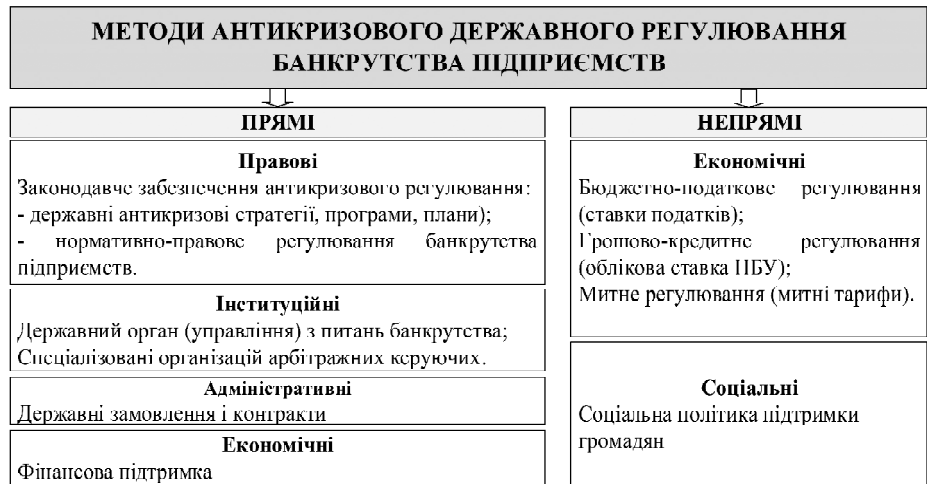

Рис. 3. Основні методи антикризового державного регулювання банкрутства підприємств

Джерело: розроблено автором самостійно.

ству підприємств у системі антикризового державного регулювання, повинна, з-поміж іншого, передусім передбачати встановлення методів такого впливу.

Під методами розуміють способи досягнення мети державного регулювання — "способи впливу держави

Таблиця 3. Методи та інструменти антикризового державного регулювання банкрутства підприємств відповідно до визначених функціональних підсистем

Назва	Рівень	Назва підсистеми	Назва методу	Інструменти антикризового державного регулювання банкрутства підприємств
Система державного антикризового регулювання спрямована на запобігання банкрутству підприємств	Макроекономічний рівень	Створення сприятливого бізнес середовища функціонування підприємств	Правові	Нормативно-правове регулювання підприємницької діяльності
			Інституційні	Інформаційна, юридична та організаційна підтримка малого та середнього бізнесу
			Адміністративні	Ліцензування, квотування, сертифікація
			Економічні	Бюджетно-податкове регулювання (ставки податків) Грошово-кредитне регулювання (облікова ставка НБУ) Митне регулювання (митні тарифи)
		Запобігання та мінімізація негативних проявів економічних криз	Правові	Антикризові державні стратегії, програми плани та інші нормативно-правові документи
			Соціальні	Соціальна підтримка населення для створення платоспроможного попиту
	Мікроекономічний рівень	Відновлення платоспроможності боржника в процедурах досудової та судової санації	Правові	Законотворчі акти в сфері регулювання банкрутства підприємств
			Інституційні	Діяльність державного органу з питань банкрутства Діяльність спеціалізованих організацій арбітражних керуючих
			Економічні	Фінансова підтримка неплатоспроможних підприємств (державна форма власності)
		Ліквідація підприємства в судових процедурах ліквідації	Правові	Законотворчі акти в сфері регулювання банкрутства підприємств
			Інституційні	Діяльність державного органу з питань банкрутства Діяльність спеціалізованих організацій арбітражних керуючих
			Економічні	Фінансова підтримка неплатоспроможних підприємств (державна форма власності)

Джерело: розроблено автором самостійно.

на сферу підприємництва, інфраструктуру ринку, некомерційний сектор економіки з метою створення умов їх ефективного функціонування відповідно до напрямів державної економічної політики" [5, с. 21].

У загальноприйнятому розумінні класифікація методів державного регулювання економіки здійснюється за двома ознаками: за формами впливу (прямі та непрямі) та за способами впливу (правові, адміністративні, економічні та ін.) [18, с. 17].

З позицій державного антикризового регулювання у напрямі запобігання банкрутству підприємств мають значення за формами впливу як прямі, так і непрямі методи, а за способами впливу — правові, адміністративні та економічні. Правові та адміністративні методи за формами впливу є прямими, а економічні — непрямыми [4, с. 19].

Більш широка класифікація методів саме антикризового державного регулювання наведена А. Олешко (табл. 2).

Ефективність державного антикризового регулювання залежить від використання комплексу методів, застосування яких дозволяє вирішити поставлені завдання.

Оскільки мета антикризового державного регулювання спрямована на запобігання банкрутству підприємств прямо чи опосередковано направлена на недопущення кризового стану, відновлення платоспроможності та запобігання банкрутству підприємств, важливим, на думку автора, є розгляд методів державного регулювання економіки з позицій їх впливу на фінансово-господарську діяльність підприємств (адміністративні, економічні, донорські, протекціоністські) [10, с. 12]. Щодо пріоритетності використання тих чи інших методів відносно суб'єктів господарювання, то вона передусім залежить від форми власності, оскільки діяльність підприємств недержавної форми власності регулюється переважно за допомогою непрямих методів — економічних (інструментами фіскальної та грошово-кредитної політики), а підприємств державної форми власності — переважно прямими методами, основу яких складають адміністративні методи.

Виходячи з наведених методів державного регулювання економіки загалом, а також методів антикризового регулювання економіки та методів державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, нами встановлені такі основні методи антикризового державного регулювання банкрутства підприємств (рис. 3).

Відповідно до встановлених функціональних підсистем та визначених методів антикризового державного регулювання банкрутства підприємств, запобігання банкрутству підприємств повинне здійснюватися на основі використання наступного інструментарію антикризового державного регулювання (табл. 3).

Аналіз вітчизняної практики антикризового регулювання в умовах світової фінансово-економічної кризи 2008—2009 рр. вказує на зміну інструментів і методів впливу, в бік більшого використання амортизаційної політики, вдосконаленні податкової політики (зниження податку на прибуток), підтримці системоутворюючих банків (збільшення їх статутних капіталів), великих промислових підприємств, авіакомпаній, підприємств оборонного та агропромислового комплексів, підприємств малого та середнього бізнесу.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Отже, наведена сутнісна характеристика державного регулювання банкрутства підприємств, як складової державного антикризового регулювання економіки, дозволяє окреслити напрями запобігання банкрутству підприємств в Україні шляхом виокремлення функціональних підсистем запобігання банкрутству на макрота мікроекономічному рівнях. Такий підхід надає мож-

ливість обирати методи (економічні, адміністративні, правові, інституційні) та інструменти (бюджетно-податкові, грошово-кредитні, митні та нормативно-правові; інформаційна, юридична та організаційна підтримка; державні замовлення та контракти; фінансова підтримка підприємств державної форми власності) державного антикризового регулювання.

Перспективами подальших досліджень у зазначеному напрямі є формування організаційно-економічного механізму запобігання банкрутству підприємств в Україні на макро- та мікроекономічному рівні функціональних підсистем державного регулювання банкрутства підприємств.

Література:

1. Балдин К.В., Быстров О.Ф., Рукосуев А.В. Антикризисное управление: макро- и микроуровень: учеб. пособие. Москва, 2012. 268 с.
2. Бекетов Н.В., Яковлева Н.И. Мировой финансовый кризис в отображении процессов экономической цикличности. Финансовая аналитика: проблемы и решения. 2010. № 6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mirovoy-finansovyy-krizis-v-otobrazhenii-protsesov-ekonomicheskoy-tsiklichnosti> (дата обращения: 20.02.2021).
3. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. Москва, 1999. 895 с.
4. Гриньова В.М., Новікова М.М. Державне регулювання економіки: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Харків, 2007. 736 с.
5. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. Київ, 2004. 440 с.
6. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 1: А—К. Київ, 2000. 864 с.
7. Маковоз О.В., Глазкова А.С., Кириченко Є.О. Антикризове регулювання як ефективний вплив держави на розвиток економіки. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2014. Вип. 45. С. 21—25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2014_45_5 (дата звернення: 27.06.2021).
8. Маковоз О.В., Жарко О.О. Теоретична сутність кризових явищ в розвитку економічних систем. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2016. № 53. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/teoretichna-sutnist-krizovih-yavisch-v-rozvitku-ekonomichnih-sistem> (дата звернення: 27.06.2021).
9. Минчинська І. В. Ефективність державного регулювання банкрутства підприємств в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9162> (дата звернення: 07.09.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.95
10. Михасюк І.Р., Швайка Л.А. Державне регулювання економіки: Підручник. Львів, 2006. 220 с.
11. Мыцких Н.П. Антикризисное регулирование в переходной экономике. Белорусский экономический журнал. 2004. № 2. С. 64—72.
12. Ожегов С.И. Словарь русского языка: Ок. 57000 слов. 16-е изд., испр. Москва, 1984. 797 с.
13. Олешко А.А. Антикризове регулювання національної економіки: теорія і практика. Ірпінь, 2012. 350 с.
14. Олешко А.А. Концептуальні засади антикризового регулювання національної економіки. Економіка та держава. 2012. № 9. С. 4—7.
15. Савченко М.В., Шкурченко О.В. Детермінанти фінансово-економічної кризи в умовах глобалізації. Економіка і організація управління. 2018. Вип. 3. С. 37—47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2018_3_6 (дата звернення: 10.07.2021).
16. Сацук В. Антициклічне регулювання економіки України в сучасних умовах волатильності міжнародних ринків. Міжнародна економічна політика. 2009. Вип. 1—2. С. 129—156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2009_1-2_7 (дата звернення: 10.07.2021).

17. Словник української мови: у одинадцяти томах. Т. 4: I — М. Київ, 1973. 840 с.

18. Стельмахук А.М. Державне регулювання економіки: навч. посібник. Тернопіль, 2000. 315 с.

19. Хавина С.А. Кризис в экономике. Электронная версия "Большой российской энциклопедии". Москва, 2005—2019. URL: <https://bigenc.ru/economics/text/2112033> (дата обращения: 15.02.2021).

20. Хаустова В.Є., Проноза П.В. Теоретичні аспекти виникнення та розвитку кризових явищ в економіці. Проблеми економіки. 2011. № 4. С. 13—23. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2011-4_0-pages-13_23.pdf (дата звернення: 15.07.2021).

21. Шкляр А.І. Фінансові кризи на ринках, що розвиваються. Київ, 2012. 260 с.

References:

1. Baldin, K.V. Bystrov, O.F. and Rukosuev, A.V. (2012), Antikrizisnoe upravlenie: makro- i mikrouroven' [Anti-crisis management: macro and micro levels], Moscow, Russia.

2. Beketov, N.V. and Jakovleva, H.I. (2010), "The world financial crisis in the display of the processes of economic cyclicity", Finansovaja analitika: problemy i reshenija, vol. 6, available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/mirovoy-finansovyy-krizis-v-otobrazhenii-protsessov-ekonomicheskoy-tsiklichnosti> (Accessed 15 Aug 2021).

3. Borisov, A.B. (1999), Bol'shoj jekonomicheskij slovar' [Big Dictionary of Economics], Moscow, Russia.

4. Hryn'ova, V.M. and Novikova, M.M. (2007), Derzhavne rehulivannia ekonomiky [State regulation of the economy], Kharkiv, Ukraine.

5. Chystov, S.M. Nykyforov, A.Ye. and Kutsenko, T.F. (2004), Derzhavne rehulivannia ekonomiky [State regulation of the economy], Kyiv, Ukraine.

6. Mochernyj, S. V. (2000), Ekonomichna entsyklopediia [Economic encyclopedia], Kyiv, Ukraine.

7. Makovoz, O.V. Hlaskova, A.S. and Kyrychenko, Ye.O. (2014), "Anti-crisis regulation as an effective influence of the state on economic development", Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti, vol. 45, pp. 21—25, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2014_45_5 (Accessed 15 Aug 2021).

8. Makovoz, O.V. and Zharko, O.O. (2016), "Theoretical essence of crisis phenomena in the development of economic systems", Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti, vol. 53, available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/teoretichna-sutnist-krizovih-yavisch-v-rozvitku-ekonomichnih-sistem> (Accessed 15 Aug 2021).

9. Mynchynska, I. (2021), "Effectiveness of state regulation of enterprises bankruptcy in Ukraine", Efektyvna ekonomika, vol. 8, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9162> (Accessed 07 Sep 2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.95

10. Mykhasiuk, I.R. and Shvajka, L.A. (2006), Derzhavne rehulivannia ekonomiky [State regulation of the economy], Lviv, Ukraine.

11. Myckih, N.P. (2004), "Anti-crisis regulation in a transitional economy", Belorusskij jekonomicheskij zhurnal, vol. 2, pp. 64—72.

12. Ozhegov, S.Y. (1984), Slovar' russkogo jazyka [Dictionary of the Russian language], Moscow, Russia.

13. Oleshko, A.A. (2012), Antykrizove rehulivannia natsional'noi ekonomiky: teoriia i praktyka [Anti-crisis regulation of the national economy: theory and practice], Irpin', Ukraine.

14. Oleshko, A.A. (2012), "Conceptual principles of anti-crisis regulation of the national economy", Ekonomika ta derzhava, vol. 9, pp. 4—7.

15. Savchenko, M.V. and Shkurenko, O.V. (2018), "Determinants of the financial and economic crisis in the context of globalization", Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia, vol. 3, pp. 37—47, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2018_3_6 (Accessed 10 July 2021).

16. Satsyk, V. (2009), "Countercyclical regulation of Ukraine's economy in modern conditions of volatility of international markets", Mizhnarodna ekonomichna polityka, vol. 1—2, pp. 129—156, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2009_1-2_7 (Accessed 15 Aug 2021).

17. Bilodid, I. K. (1973), Slovyuk ukrains'koi movy [Dictionary of the Ukrainian language], Kyiv, Ukraine.

18. Stel'maschuk, A.M. (2000), Derzhavne rehulivannia ekonomiky [State regulation of the economy], Ternopil', Ukraine.

19. Khavyna, S.A. (2021), "Economic crisis". available at: <https://bigenc.ru/economics/text/2112033> (Accessed 15 Aug 2021).

20. Khaustova, V.Ye. and Pronoza, P.V. (2011), "Theoretical aspects of the emergence and development of crisis phenomena in the economy", Problemy ekonomiky, vol. 4, pp. 13—23, available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2011-4_0-pages-13_23.pdf (Accessed 15 Aug 2021).

21. Shklyar, A.I. (2012), Finansovi kryzy na rynkakh, scho rozvyvaiut'sia [Financial crises in emerging markets], Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2021 р.

**ІНВЕСТИЦІЇ.
ПРАКТИКА
ТА ДОСВІД**

www.investplan.com.ua

ISSN 2389-2382

Виходить 24 рази на рік

Передплатний індекс: 23892

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292